

MUHBA

Museu d'Història de Barcelona

“el museu de la ciutat, mirall de Barcelona”

Síntesi del Pla estratègic del Museu

Barcelona juny de 2008

Ajuntament de Barcelona

Institut de Cultura

Museu d'Història de Barcelona

MUHBA, els objectius

1. Un mirall interactiu de la ciutat, constructor de saber històric, apreciació estètica i ciutadania, que consta de:
2. Un sistema de producció i difusió de coneixement sobre la història de la ciutat i el seu patrimoni.
3. Un sistema expositiu amb una xarxa de centres patrimonials nucleada per 3 seus: Plaça del Rei, Born i Oliva Artés.
4. Una programació construïda a partir de qüestions significatives de la trajectòria de la ciutat, que permeti apropar-se al seu patrimoni de múltiples formes.

1. **MUHBA**, el mirall interactiu de la ciutat

- **La casa comuna del coneixement de Barcelona:** recerca, espais patrimonials, exposicions i aproximació a públics amb interessos diversos. La mirada històrica, crucial per entendre el món en el qual vivim, al costat de la perspectiva científica i l'artística.
- **Un Museu arrelat a la ciutat i obert al món,** impulsor i pal de paller de la *City History Museums Network of Europe* i difusor de la perspectiva històrica en el coneixement de les grans metròpolis del món i en el tractament del seu patrimoni.
- **Un laboratori de ciutadania** per a autòctons, immigrants i turistes, que permeti apropiar-se de la ciutat i comptar amb diversos fòrums, començant pels Amics del Museu (en ràpid augment).

Els museus d'història de ciutat en la construcció d'Europa

*El MUHBA es proposa crear i impulsar el
City History Museums Network of Europe*

2. **MUHBA**, el sistema de producció de coneixement

- Un **sistema I + D + i** organitzat en tres àmbits: **Centre de Recerca i Debats** (Llibreteria, “Epicentre del Museu”), **Centre de Conservació i Restauració** (Zona Franca) i **Centre de Documentació Històrica + Servei d’Arqueologia de la Ciutat** (Edifici Annex Born). El Centre de Recerca i Debats i el Centre de Documentació Històrica començaran a funcionar a finals de 2008.
- **Sistema d’investigació bàsica i aplicada** al **Centre de Recerca i Debats** vinculat a les universitats, centres culturals i museus locals i internacionals. El **Centre de Documentació**, creador d’instruments de cartografia arqueològica i històrica d’interès científic i d’utilitat per a la intervenció en el patrimoni.
- **Barcelona, exportadora de *know how* cultural via MUHBA:** història urbana i intervenció en el patrimoni a Europa i la mediterrània (les ciutats, un puntal de la UE), Amèrica Llatina (identitat urbana i cohesió social) i Àsia (patrimoni cultural i urbanisme).

EL SISTEMA DE PRODUCCIÓ I DIFUSIÓ DE CONEIXEMENT

Edifici Zona Franca

**Centre de Conservació
i Restauració**

**Espai Llibreteria
“Epicentre I+D+i del
Museu”**

**Centre de Recerca
i Debat**

Edifici annex del Born

**Centre de Documentació
Històrica
Servei d’Arqueologia**

Edifici Llibreteria

CENTRE DE RECERCA I DEBATS DEL MUHBA

Epicentre I + D + i del Museu

Programa en diàleg amb l'AHCB-ICUB i amb centres acadèmics i culturals locals i internacionals:

- Grups de recerca estables
- Seu de seminaris, cursos i jornades
- Màster d'intervenció en el patrimoni i el paisatge
- Exposicions experimentals
- Biblioteca i llibreria especialitzades
- Centre d'orientació d'operadors turístics (programa BCN altrament)

Edifici Zona Franca

CENTRE DE CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ

Un centre de referència que sistematitza els seus fons arqueològics i les seves col·leccions i que amplia el seu camp: convenis de recerca, patrimoni industrial i béns mobles de la ciutat contemporània, Publicació d'un nou Anuari de Col·leccions

Edifici annex del Born

CENTRE DE DOCUMENTACIÓ HISTÒRICA SERVEI D'ARQUEOLOGIA DE LA CIUTAT

CENTRE DE DOCUMENTACIÓ HISTÒRICA:

a partir dels arxius del Museu (memòries d'intervenció arqueològica) i altres estudis i documents, creació d'un sistema de coneixement georeferenciat, amb una base de dades d'arquitectura conceptual i visual oberta.

SERVEI D'ARQUEOLOGIA DE LA CIUTAT:

creació de nous criteris i instruments conjuntament amb el Servei de Revisió del Catàleg per a l'establiment de protocols d'intervenció. Carta arqueològica i Pla especial de protecció arqueològica. Publicació de l'Anuari d'intervencions Arqueològiques.

3. MUHBA, xarxa de centres patrimonials nucleada

- Una presentació troncal de la **trajectòria històrica de Barcelona** en tres onades que s'encavalquen, al llarg d'un recorregut pels centres de **Plaça del Rei** (ciutat antiga i medieval), **Mercat del Born** (de la ciutat de l'Edat moderna a l'alba del segle XX) i **Oliva Artés** (dels suburbis fabrils a la metròpoli contemporània).
- Un diàleg entre tots els centres del Museu quant als enfocaments amb què es tracten el patrimoni i les col·leccions, per crear una panoràmica densa sobre la trajectòria històrica i artística de Barcelona i sobre el seus llegats materials i immaterials.
- Incorporació al sistema d'altres centres “concertats”, com la domus de Sant Honorat o la Casa Amatller.

UNA XARXA DE CENTRES AMB TRES SEUS CENTRALS

El sistema expositiu del Museu s'articula a partir d'un discurs troncal obert, en tres onades que s'encavalquen al llarg d'un recorregut pels centres de Plaça del Rei, el Mercat del Born i Oliva Artés

1

Plaça del Rei

*“De Barcino a
Barcinona
i l'esplendor urbà de la
Baixa Edat Mitjana”*

2

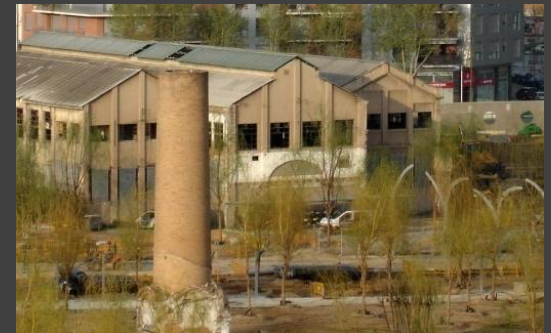
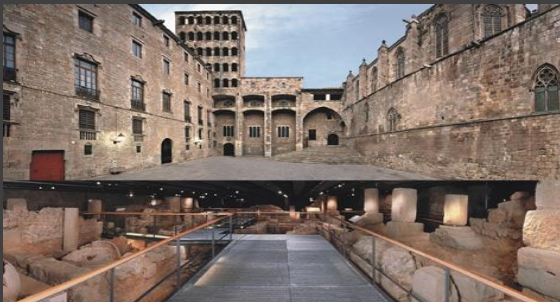
Mercat del Born

*“De la ciutat moderna
d'abans de 1714 a l'auge
del XVIII i la capital de
Cerdà i les Exposicions”*

3

Oliva Artés

*“Dels suburbis fabrils
agregats el 1897 a la
metròpoli global del
XXI”*

CONJUNT MONUMENTAL DE LA PLAÇA DEL REI

“De Barcino a Barcinona i l’esplendor urbà de la Baixa Edat Mitjana”

Reptes de futur: incorporar l’antiguitat tardana (Aula Basilical i Baptisteri) i preparar l’exposició permanent de la Baixa Edat Mitjana

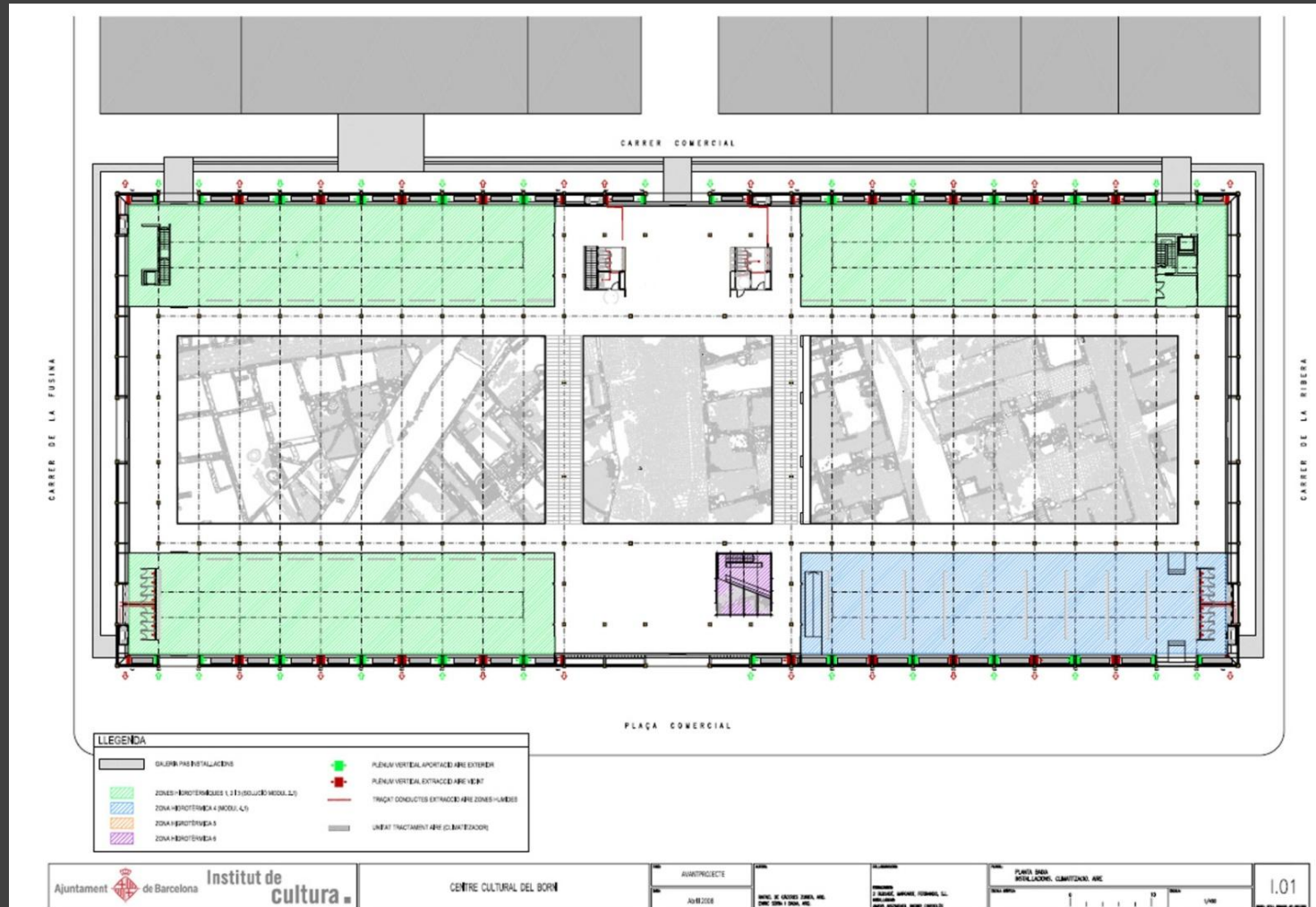
MERCAT DEL BORN

*“De la ciutat moderna d’abans de 1714 a l’auge del XVIII
i a la capital de Cerdà i les dues Exposicions”*

Mercat del Born, agora museu

Fa 70 anys plaça del Rei i Museu configuraren una definició programàtica consistent per a més de mig segle. El Mercat del Born, espai públic veïnal i metropolità i ahora segona gran seu del Museu entre les fites del seu jaciment arqueològic i del propi mercat, és una peça cabdal per orientar el projecte museístic del segle XXI.

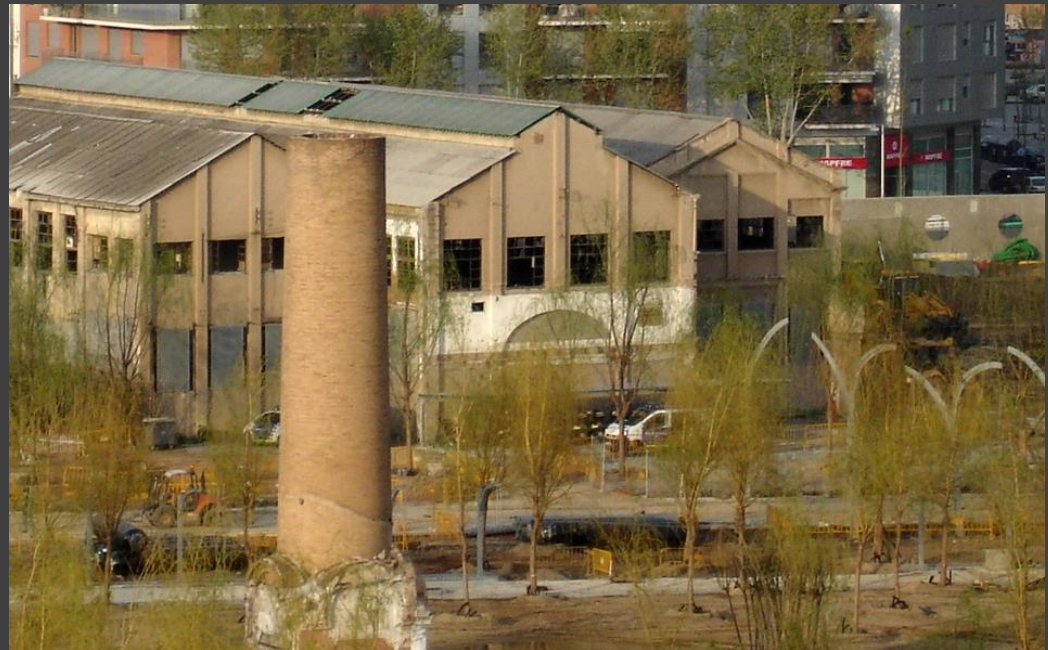

OLIVA ARTÉS

Dels suburbis fabrils agregats l'any 1897, amb connexions amb el patrimoni del Poblenou, a la conversió de les perifèries en metròpoli al llarg del segle XX i a la ciutat @ del segle XXI.

Una perspectiva general sobre la història recent de Barcelona.

Oliva Artés, interior

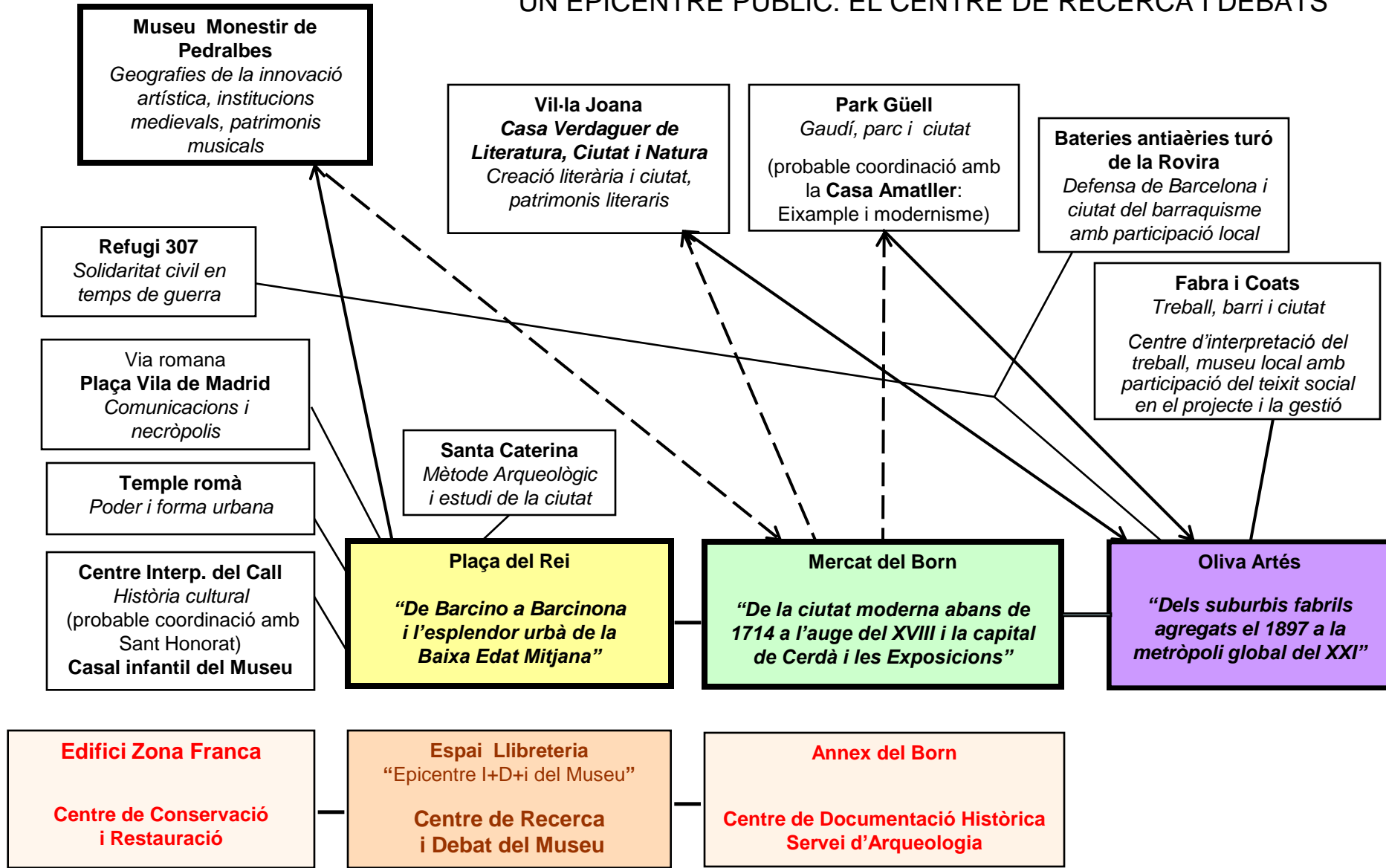
Una planta basilical de tres naus amb mezzanina a les naus laterals.

MUHBA, L' ESTRUCTURA GENERAL

UNA XARXA DE CENTRES MUSEÍSTICS TRINUCLEADA (negre)
 UN SISTEMA DE PRODUCCIÓ DE CONEIXEMENT (vermell)
 UN EPICENTRE PÚBLIC: EL CENTRE DE RECERCA I DEBATS

MUHBA, INTERVENCIONS EN CURS I EN FASE D'ELABORACIÓ DEL PROJECTE

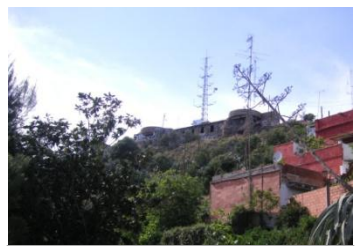
Museu Monestir de Pedralbes
Restauració capella Sant Miquel i previsió nova presentació de l'obra de Ferrer Bassa

Casa Verdaguer de Literatura, Ciutat i Natura
Nou ús i nova museografia en fase de projecte, junt amb Consorci Collserola

Park Güell
Nova museografia "Gaudí, parc i ciutat", en curs

Bateries turó Rovira
Treballs rehabilitació bateries en curs, projecte museització amb districte

Via romana
Plaça Vila de Madrid
Treballs rehabilitació i museografia en curs

Fabra i Coats
Treball, barri i ciutat
Rehabilitació de les sales del sistema energètic + centre d'interpretació del treball, fase 1, amb participació teixit social

Centre Interp. del Call
Història cultural (probable coordinació amb Sant Honorat)
Casal infantil del Museu

Plaça del Rei
Aula basilical+baptisteri, fase 1 "De Barcino a Barcinona i l'esplendor urbà de la Baixa Edat Mitjana"

Mercat del Born
OBRES EN CURS
"De la ciutat moderna d'abans de 1714 a l'auge del XVIII i la capital de Cerdà i les Exposicions"

Oliva Artés
PROJECTE EN REDACCIÓ
"Dels suburbis fabrils agregats el 1897 a la metròpoli global del XXI"

Fabra i Coats

“Centre d’interpretació del treball”

A partir d’una fàbrica que teixeix un barri i en fa una part substancial de la ciutat:

Un museu local de nova generació, amb 1000 m² d’espai d’exposició i activitats i amb participació del Districte de Sant Andreu i del seu teixit social i cultural en el projecte i en la gestió de l’equipament.

Fabra i Coats, Centre d'Interpretació i Sala de calderes

Fabra i Coats Sistema energètic

Fabra i Coats: empresa, treball i barri

Vil·la Joana

“Casa Verdaguer de Literatura, Ciutat i Natura”

Un nou projecte museístic

conjunt amb el Consorci de Collserola: de la construcció literària de la ciutat a la preocupació urbanística del nou-cents i a la creació del sistema de parcs.

Un Espai de creació literària

Casa de la Literatura de Barcelona amb escriptors residents i amb programació estable sobre els patrimonis literaris (com Les matinals de Vil·la Joana)

Park Güell

"Gaudí, parc i ciutat"

Nou projecte museogràfic a la casa del Guarda per resituar Gaudí i el seu món en relació i contrast amb els altres modernistes.

Probable coordinació amb el projecte de renovació de la Casa Amatller: repensar el vincle entre l'Eixample i els modernistes

Bateries antiaèries, Turó de la Rovira

“La defensa de Barcelona i el creixement informal”

La defensa de Barcelona, primera ciutat bombardejada massivament al món, la memòria de la guerra i la ciutat informal que s'estén a la postguerra: el barraquisme.

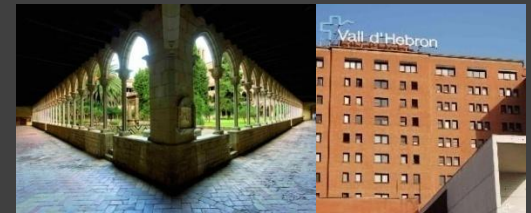
Un projecte amb participació del Districte i de les seves entitats culturals i socials.

4. MUHBA, la renovació dels programes públics

- Recerca i debats
- Exposicions temporals
- Visites i itineraris
- Educació
- Publicacions i comunicació
- Xarxa social

**Museu d'estiu
a Ciutat Vella
Casal per a
nens i nenes**

UNA PROPOSTA DE CASAL PER A NENS I NENES DEL DISTRICTE DE CIUTAT VELLA. UN CONJUNT D'ACTIVITATS ORGANITZADES PELS TRES MUSEUS PER APROXIMAR-SE A LA HISTÒRIA DE BARCELONA. PER ENRIQUIR-SE EN EL PATRIMONI PER APROFITAR-SE I ALEGRIAR-SE EN LA CIUTAT I A CONÈIXER LA SEVA GENT.

Recerca i debats

- **Mètode general:** Sistematització del procés de treball “de la idea a la recerca, l’exposició i la publicació”
- **Beques** en col·laboració amb el Cercle del Museu
- **Grups de recerca :**
  - Arqueologia i Patrimoni
  - Història Urbana
  - Medi ambient i ciutat
  - Museus i educació
- **Seminari Permanent d’Història Urbana i Patrimoni**
- **Jornades tècniques temàtiques**, punt d’encontre d’especialistes, **cursos internacionals** i **seminaris especialitzats**, com Barcelona mercantil (vaixell atlàntic), Barcelona industrial, patrimonis militars (la qüestió de les muralles).
- **Màster d’intervenció en el paisatge i el patrimoni**, en col·laboració amb la UAB
- **Cicles de conferències** lligats a les exposicions temporals i permanents
- **Barcelona, debat de ciutat:** programes als districtes, elaborats en col·laboració amb els estudiosos locals

Exposicions temporals previstes

- Barraques. La ciutat informal (08)
- La Barcelona transnacional. Ciutadans connectats (08-09)
- Els Jocs Florals i Barcelona (09)
- El Pla Cerdà, motor de la ciutat (09-10)
- Aigua i ciutat. Dos mil·lenis de sistemes hidràulics (10)
- Els mercats de Barcelona, al Born (11)
- Paris-Barcelona. Ferros que forgen la modernitat , a Oliva Artés (11)
- La Barcelona mercant (ciutat baixmedieval, presentació vaixell trobat recentment, 11-12)

Visites i itineraris

Reconceptualització de visites i itineraris: la construcció d'interrogants i de la mirada com a mètode.

Sistema de visites

- Reestructuració per camp afins i no per tipus de públics
- ***Les matinals dels diumenges***: incorporació de *know how* en les noves “visites comissariades” i acompanyades per experts.
- Nou programa ***La bellesa cura***: atenció a públics de la tercera edat i hospitalaris (acord amb La Vall d'Hebron)

Sistema de recorreguts (amb col·laboració del CCCB)

- **El Gran tour per Barcelona**: nou sistema d'itineraris per tota la ciutat que, tots junts, construeixen un punt de vista sobre els reptes de la ciutat a la llum de la seva trajectòria històrica.

Oliva Artés i el Conjunt patrimonial del Poblenou

Dels prats d'indianes del segle XVIII a les iniciatives arrova del XXI, de suburbi a centre urbà. Itineraris que han de permetre la visita a diversos espais fabrils (Farinera del Clot, Torre de les Aigües, etc.) i al conjunt del Poblenou

MUHBA

Oliva Artés

Educació

- **Ruptura de la barrera entre educació i cultura** treballant des de dins de les escoles i instituts i en diàleg directe amb els professors.
- **“Patrimonia’m”**, projecte destinat a l’alumnat de Cicle Superior d’Educació Primària i Primer Cicle d’Educació Secundària en què cada centre educatiu que hi participa “patrimonia” –apadrina- un vestigi de la ciutat.
- **“Apropia’t de la ciutat”**, nou programa educatiu sistematitzat per als 4 cursos de secundària obligatòria: *Representacions personals (biografies situades)*, Representacions artístiques (*patrimoni del museu*), Representacions urbanes (*viatge personal per la ciutat*) i Representacions polítiques (*formes històriques de governar la ciutat*).
- **“Recerca tutorada”**, nou programa per al batxillerat acordat amb els instituts per treballar el patrimoni (*jaciments arqueològics, monuments i col·leccions*) del propi museu i sobre el patrimoni de la ciutat.
- **“Museu d’Estiu. Casal per a nens i nenes** , construcció de ciutadania en el temps lliure: les gramàtiques formals i històriques de la ciutat i les gramàtiques de la ciutadania. Nou programa per als nens i nenes de Ciutat Vella conjunt amb els museus **Picasso** i **Frederic Marés**.

Publicacions i comunicació

- **LLibres:** reorganització en tres sèries: '*Documents*', '*Pòsits*' (inclourà els catàlegs) i '*Monografies del Museu d'Història*' (començant per la sèrie "La ciutat del Born. Barcelona 1700", dirigida per Albert Garcia Espuche. Primer volum, presentació el 18 de juny).
- Potenciació de les dues sèries periòdiques, *Quarhis* i *Quaderns de conservació i restauració*.
- **Butlletí del Museu**, peça clau per crear interrogants rellevants sobre la trajectòria de la ciutat.
- **Web del MUHBA**, ciutadana, museística i acadèmica. Interactiva pel que fa a recerques i debats, internacionalització del sistema.
- Connexió entre la biblioteca i la llibreria (inauguració de La Central del Museu d'Història, 12 de juny), per potenciar una línia de reflexió i treball sobre la història de les ciutats.

Xarxa social

- El museu, punt de trobada d'investigadors i estudiosos de la història .
- El museu, lloc de debat ciutadà sobre temes d'interès general, amb aportació d'una perspectiva històrica.
- El museu, club ciutadà, amb fòrums diversos. Renovació del programa d'activitats i visites que s'ofereixen als AMICS DEL MUSEU.
- EI CERCLE DEL MUSEU: suport i ambaixador del museu, mecenatge de la societat civil a la recerca, la docència, les col·leccions i els projectes patrimonials.
- BARCELONA, DEBAT HISTÒRIC DE CIUTAT: Programació als 10 districtes, amb participació del teixit social i cultural (el Museu té seus i centres d'interpretació a vuit dels deu districtes de la ciutat)

MUHBA

Museu d'Història de Barcelona

“el museu de la ciutat, mirall de Barcelona”

Extracte del Pla Estratègic del Museu d'Història de Barcelona, *MUHBA – Barcelona juny 2008*